

Suomen exit- suunnitelma – millä askelmerkein yrittäjät uuteen kasvuun?

Pk-johtaja Petri Vuorio

12.5.2021

Twitter: @petri_vuorio

Lähtökohtia tulevaan

Suomi on...

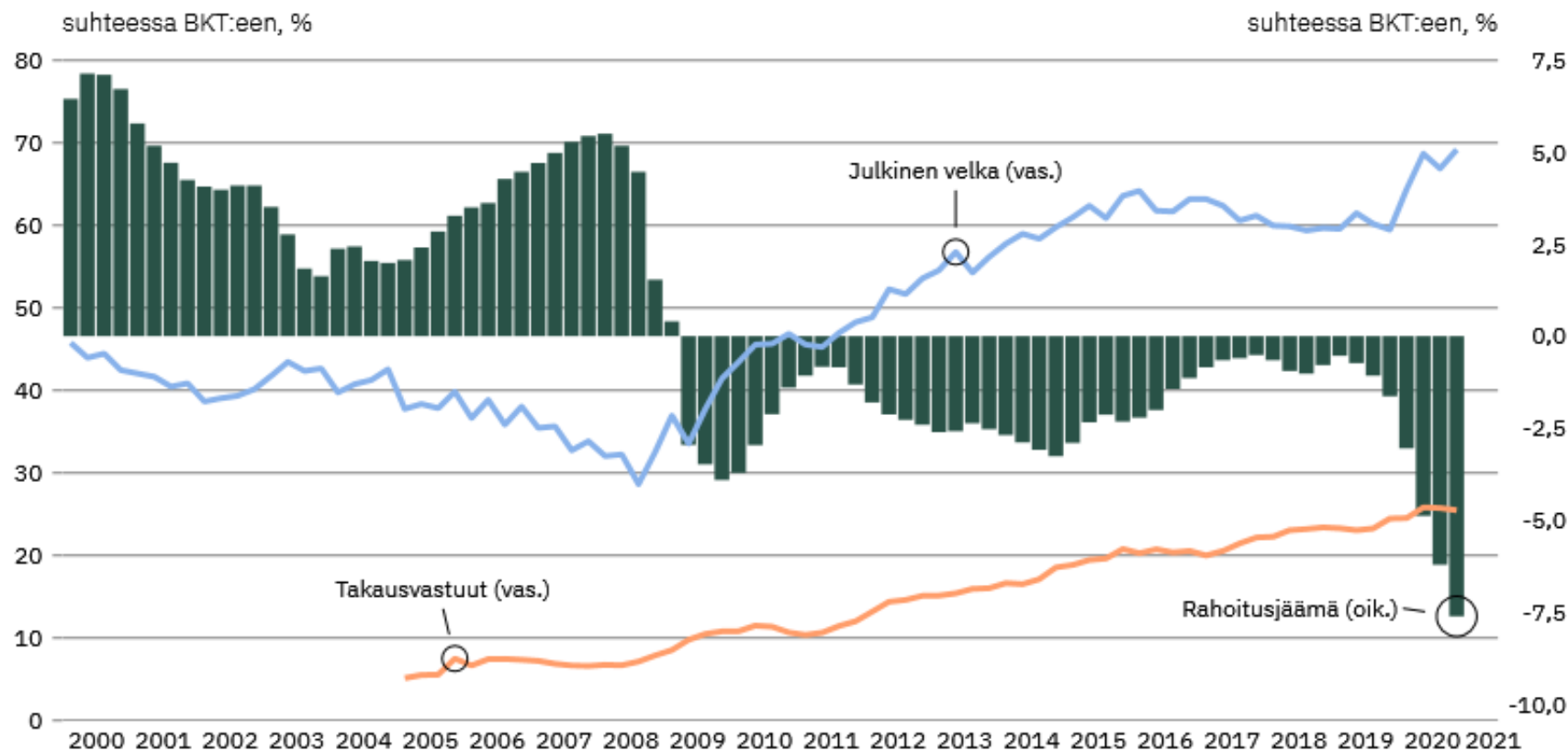
- maailman vakain valtio
(The Fund for Peace 2018)
- maailman turvallisin maa
(World Economic Forum 2017)
- maailman onnellisin maa
– jo kolme vuotta peräkkäin
(World Happiness Report)
- Euroopan kolmanneksi paras maa
yritystoiminnalle (European Chamber)
- maailman kolmanneksi paras
talousympäristö liiketoiminnan kasvulle
(Global Dynamism Index 2015)
- maailman toiseksi oikeudenmukaisin maa
lapsille (Unicef)
- toiseksi paras maa puhtaan teknologian
alalla (Global Cleantech Innovation Index 2017)

Suomessa on...

- eniten inhimillistä pääomaa maailmassa
(The Lancet)
- EU:n parhaat julkiset digitaaliset palvelut
(DESI 2018)
- maailman paras hallinto
(Legatum Institute 2018)
- EU:n paras viranomaistiedon saatavuus
(Center for Data Innovation)
- maailman puhtainta ilmaa
(Ilmatieteen laitos)
- maailman vakaimmat pankit
(World Economic Forum 2018)
- Suomessa on OECD-maiden toiseksi
alhaisin köyhyysaste
- toiseksi parasta maailmassa olla tyttö
(Girl's Opportunity Index)

Mutta julkisen talouden kestävyys heikentynyt eikä velkaantumisen ole hallinnassa

Suomen julkinen velka, rahoitusjäämä ja valtion takausvastuut

Lähteet: StatFin, EK ja Macrobond

Lisäksi
ikäsidonnaisten
menojen kasvun
myötä julkistalouden
korjaustarve
noin 10 mrd. euroa.
Se kestävyysvaje.

Tilannekuva

Kriisi jatkuu monissa yrityksissä

Lähikuukaudet edelleen hyvin vaikeita monilla aloilla
Kriisiratkaisujen tarve ei ole vielä ohi – kustannustuki ja muut toimet

Restart Suomi

Talouden turvallinen avaaminen rokotuskattavuuden nousun myötä
Rokotteiden saatavuus ja sujuvat rokotusprosessit varmistettava
Selkeä, ennakoiva viestintä yrityksille ja kansalaisille

Kehysriihi ei vahvistanut luottamusta talouspolitiikkaan

Ei ole uskottavaa näkymää julkisen talouden tasapainottamisesta koronan jälkeisenä aikana
Nykyuralla velkasuhde kasvaa koko 2020-luvun ajan + suuri pitkän aikavälin kestävyysvaje
Tarvetta tehokkaille, vaikuttaville työllisyystoimille ja muille uudistuksille – *Kasvu maksaa velan*

Työllisyystoimet ponnettomia, yrittäjyydessä myönteistäkin

- Talouden iso kuva pettymys
 - Mm. menokehyksistä irtautuminen ja työllisyystoimet
- Yrittäjyysnäkökulmasta myönteisiäkin päätöksiä:
 - Investointien luvitusta sujuvoitetaan pyrkimällä mm. kohti yhden luukun periaatetta sekä tiukempien määräaikojen asettamista viranomaisille.
 - Kotimaisen omistamisen ohjelman ehdotuksista Suomen Mittelstand -strategia, jolla pyritään vahvistamaan keskisuurta yrityssektoria
 - Finnveran suorat ostajaluotot pienemmissä vientikaupoissa päätettiin toteuttaa mahdollisimman nopeasti. Myös Finnveran yrittäjyys - ja kasvulainojen kokoa kasvatetaan, minkä voidaan nähdä tarjoavan apua yrityskauppojen ja omistajanvaihdosten rahoitukseen.
 - Kone- ja laiteinvestointien tuplapoistojen jatko vuosille 2024 -25

Exit-suunnitelma ja yritysten kriisituet

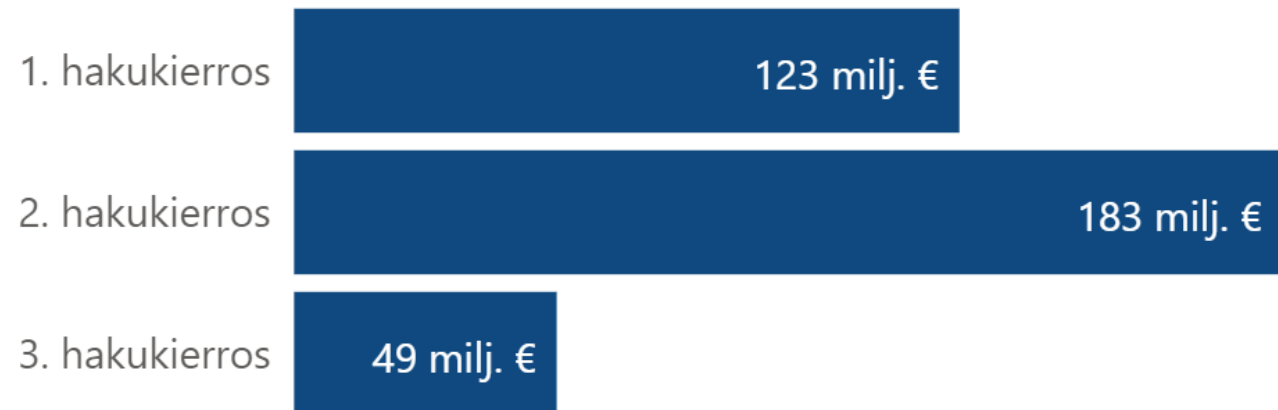
Yritysten tukeminen 2021

- Kustannustuki III (haku avautui 27.4.) ja IV (valmistelussa)
- Kustannustukeen sisältyvä sulkemiskorvaus (haku käynnistyy 12.5.)
- Tapahtumatakuu
- Jälleenrakennusvaiheen tuet

Kustannustuki III tilanne 10.5.2021

- Lähes 10 500 hakemusta, joista tähän mennessä tuki myönnetty reilulle 4 200 yritykselle.

Kustannustukea maksettu hakukierroksittain

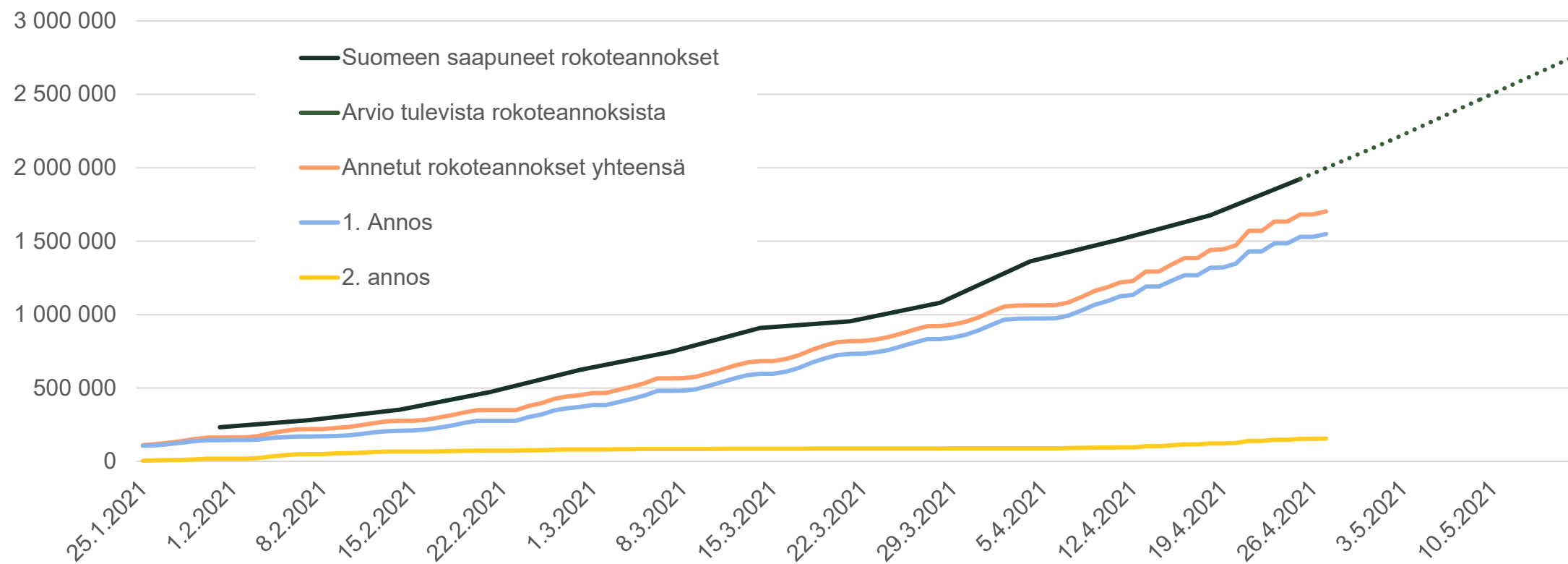
Helmikuussa EK:n Restart-työryhmä julkisti rokoteskenaariot

- Elinkeinoelämän keskusliiton Restart-työryhmän parhaimman skenaarion mukaan oli mahdollista, että 80 % suomalaisista olisi rokotettu jo heinäkuussa, pessimistisimmän skenaarion mukaan 80 %:n rokotekattavuus saavutetaan vasta syyskuun aikana.
- Kolmen kuukauden ero skenaarioiden välillä tarkoittaisi ainakin kahden miljardin vaikutusta bruttokansantuotteeseen
- Tilanne on elänyt koko ajan, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että 70 % rokotekattavuus saavutetaan kesän 2021 aikana

Rokoteannosten saatavuus ja kulutus

Saatavuus THL:n viimeisimmän tilannekatsauksen mukaan

Lähde: stm.dk

Esimerkki:

Tanskan valtion exit- suunnitelma

Tanskan parlamenttipuolueet (9/10) allekirjoittivat 22.3. sopimuksen, jonka mukaan **toimintoja avataan** vaiheittain **kahden viikon sykleissä** 6.4. alkaen. Exit-strategian **tukena** myös **testausstrategia ja koronapassi** (rokotus, testitulos, sairastettu korona).

13.4.:
Pienet
ostoskeskukset
avataan

6.5.:
Ravintoloiden ja
kahviloiden sisätilat
sekä kulttuurikohteet
avataan

Toukokuun loppu:

- kaikki halukkaat yli 50-vuotiaat rokotettu;
- riskit yksilöille ja terveydenhuollon kantokyvylle merkittävästi pienentyneet.

Huhtikuu

6.4.:
Oppilaat vaiheittain
lähiopetukseen,
kampaamot yms.
avataan

21.4.:
Isot ostoskeskukset
sekä
ulkoilmaravintolat
ja -kahvilat avataan

Toukokuu

21.5.:
Loput kohteet
avataan, mm.
huvipuistot ja
eläintarhat

Toukokuun loppu:

- jos kaikki menee hyvin, yhteiskunnan on tarkoitus toimia melko normaalisti;
- yleisökokoonntumisiin ja yökerhoihin liittyviä kysymyksiä tarkastellaan vielä tuonnempana.

Esimerkkejä Suomen suunnitelmasta

Toukokuu

- ☐ Ikääntyneet ja riskiryhmät saaneet 1. rokotteen
- ☐ Työmatkaliikenne rajayhteisöalueella sallitaan (epidemiatilanteen mukaan)
- ☐ Museot ja kirjastot aukeavat, aikuisten ryhmäharrastukset ulkona sallitaan

Kesäkuu

- ☐ 50 % työikäisistä saanut 1. rokotteen
- ☐ Ravintoloiden asiakaspaikka- ja aukiolorajoituksia lievennetään
- ☐ Sisärajarajoituksia lievennetään
- ☐ Kokoonumisrajoituksia lievennetään yleisötilaisuudet sallitaan osallistujarajoituksin

Heinä-elokuu

- ☐ Työikäiset saaneet 1. rokotteen, ikääntyneet ja riskiryhmät 2. rokotteen
- ☐ Kolmansien maiden työmatkailu avataan (mahdollisesti elokuu)
- ☐ Yleisötilaisuuksien kokoonumisrajoituksia lievennetään ja poistetaan
- ☐ Aikuisten sisätiloissa tapahtuvat ryhmäharrastukset sallitaan (aikaisintaan elokuu)

Miten tästä eteenpäin – haasteita ratkaistavaksi

Suomen koronapolitiikan ongelma

Exit-suunnitelman suuntaviivat oikeansuuntaisia, mutta suunnitelman **aikataulun ja purkamisen numeeristen kriteerien epätarkkuus** aiheuttavat haasteita yrityksille. Tämä pätee sekä matkustamisen avautumiseen että Suomen sisäisiin rajoituksiin.

Rokotekattavuus ratkaisevassa asemassa

Puitteet Suomen nousulle koronasta tarjoaa ennen kaikkea rokotuskattavuuden kehittyminen. Sen onnistumisen eteen on tehtävä kaikki voitava. **Riittääkö isoimpien kaupunkien rokotuskapasiteetti, kun rokotteita saadaan kohta merkittävästi enemmän?**

Yhtä kaikki työterveydellä pitäisi olla suurempi rooli.

Tautitilanne on pidettävä hallinnassa...

Erityinen riski tässä suhteessa liittyy muuntoviruksiin. Suomen nykyinen maahantulon terveysturvallisuuden malli lisää painetta Suomen testauskapasiteetille. **Suomen on löydettävä tapa, jolla maahantulijoiden osalta lähtömaatesti ja myöhemmin koronatodistuksen käyttäminen on ensisijainen terveysturvallisuuden osoittamisen tapa.** Tämä on keskeistä, jotta ei uudelleen jouduta kiristämään Suomen sisäisiä rajoituksia.

..samalla palveluita ja matkustamista terveysturvallisesti avaamalla

Koronapassin koko potentiaali on otettava käyttöön, jotta yritykset voivat avata rajoitetusti ja turvallisesti palveluitaan jo ennen kuin ne voidaan avata kaikille.

Suomalaisille vientiyrityksille on elintärkeää päästä maailmalle. **Matkustusta on terveysturvallisesti avattava sekä EU:n sisällä että kolmansiin maihin**. Suomen on sitouduttava yhteiseurooppalaisiin kriteereihin esim. riskimaiden luokittelussa ilmaantuvuusrajaan perustuen.

Epävarmuudesta rajoitusten purkamiseen

Tartuntatautilain väliaikaissäännösten voimassaoloa on esitetty jatkettavaksi vuoden loppuun. Tämä tuo epävarmuutta ja on **liian pitkään** , koska rajoitukset kohdistuvat pitkälti aloihin ja työntekijöihin, jotka ovat kärsineet jo valtavasti, mm. matkailu- ja ravintola-alaan.

On välttämätöntä, että esim. ravintolarajoituksia lievennetään pikaisesti, jotta kannattava liiketoiminta on mahdollista . Rajoitusten kohteena olevien yritysten joustamattomat kiinteät kustannukset on korvattava.

Rajoitusten on aina oltava välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Kun ne eivät enää sitä ole, ne on purettava . Esim. laajaa etätyösuositusta tulisi tarkastella jo suunniteltua aiemmin. Yritykset osaavat järjestää lähityön terveysturvallisella tavalla.

Miten tästä eteenpäin –
mahdollisuuksia
hyödynnettäväksi

Suhdannenäkymät kohentuneet kaikilla päätoimialoilla

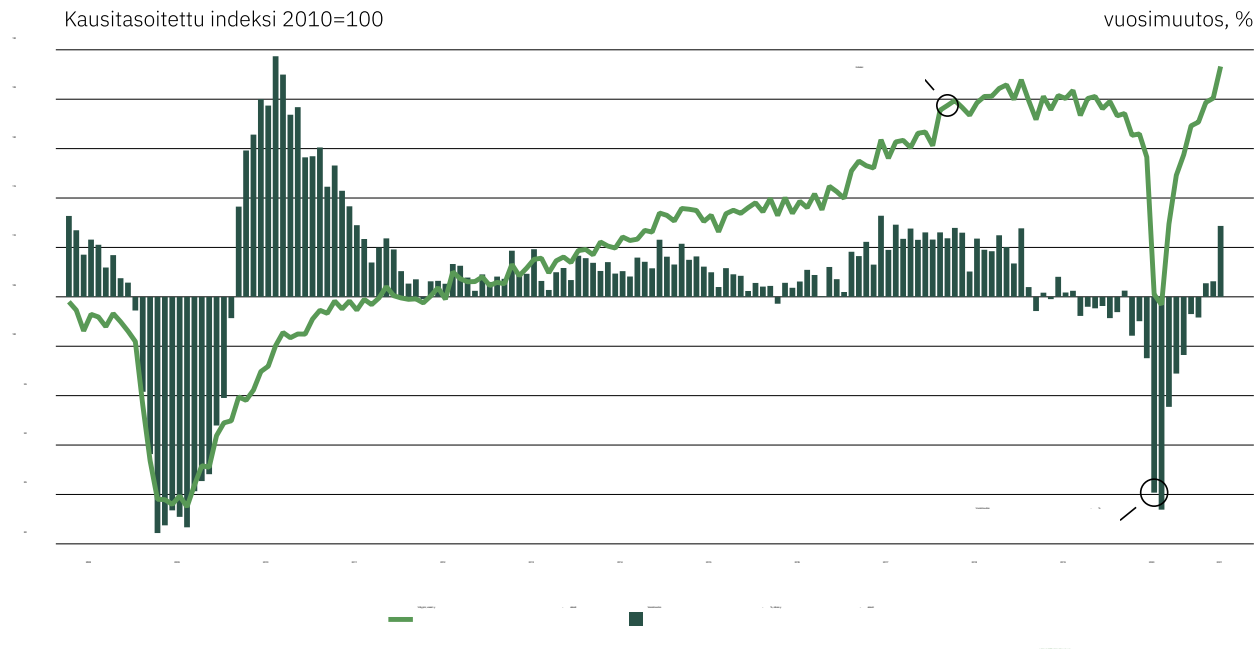
EK:n Suhdannebarometri, suhdannenäkymät päätoimialoittain

Lähiajan kasvun edellytykset vahvat

Maailmankauppa ylitti tammikuussa 2021 koronaa edeltäneen tason

Maailmankauppa

Yhteenlaskettu
fiskaalipoliittinen
elvytys on ollut
16 000 mrd. dollaria
maailmassa koronan
aikana (IMF 7.4.2021)

+8 893 000 000 €

Kotitalouksien pankkitalletusten kasvu 2/2020 -2/2021

(Lähde: Suomen Pankki 31.3.2021)

Kotitalouksille on kertynyt maksuvalmiutta ja patoutunutta kysyntää erilaisille elämyksille etäarjen keskellä.
Vrt. kesä 2020, jolloin kotimaan matkailuun käytettiin 2,7 miljardia euroa – aiemmin noin miljardi euroa.

Ravintolapalveluille, kotimaan matkailulle ja luovien alojen palveluille on siis valtava potentiaali ensi kesänä, jolloin matkustaminen ulkomaille tautitilanteesta johtuen vielä vähäisempää.

Rokotusten viivästyminen toimitusongelmien yms. syiden johdosta alleviivaa rokotepassin käyttöönoton tärkeyttä, muuten riskinä on patoutuneen kysynnän purkautuminen myöhemmin ulkomaan matkustamiseen.

Moody's : Koko maailmassa kotitalouksille on kertynyt säästöjä arviolta 5 400 miljardia dollaria.
Jos 1/3 säästöistä kulutetaan, kasvaisi maailmantalous 2 % -yksikköä enemmän tänä ja ensi vuonna.

**Elinkeinoelämän
keskusliitto**